

Próba rekonstrukcji argumentu z implikatury konwersacyjnej

W referacie przedstawię, w jaki sposób pojęcie implikatury konwersacyjnej wykorzystywane jest do analizy i krytyki problemu Gettier'a, a także jak funkcjonuje ono w kontekstualizmie epistemologicznym, w semantyce zdań o przekonaniach, problemie zastępowalności koreferencyjnych nazw własnych w zdaniach prostych, semantyce zdań z pustymi imionami własnymi, problemie poprawności logiki klasycznej. Sądzę, że podejście do analizy wymienionych zagadnień przy użyciu Grice'owskiej koncepcji implikatury konwersacyjnej jest na tyle w tych analizach podobne, iż można utrzymywać, iż opiera się o jeden schemat argumentacyjny. W referacie spróbuję podać ten schemat, który określam mianem "argumentu z implikatury konwersacyjnej" (AIK). Najpierw przedstawię rolę, jaką w dyskusji nad problemem zastępowalności koreferencyjnych nazw własnych z zachowaniem prawdziwości pełni implikatura konwersacyjna. Niektórzy autorzy (np. Salmon, Barwise i Perry) utrzymują, że zastąpienie w dowolnym zdaniu jednej użytej w nim nazwy własnej przez inną, ale nazywającą to samo indywiduum, nigdy nie zmienia wartości logicznej zdania. Wszelkie zaś przykłady zdań, w których takie zastąpienie nie zawsze wydaje się możliwe, autorzy proponują wyjaśnić poprzez odwołanie się do zjawiska implikowania konwersacyjnego. Utrzymują, że wzajemne zastępowanie koreferencyjnych nazw własnych, choć nie zmienia wartości logicznej zdań, w których są użyte, to zmieniać może to, co zdanie takie (a ściślej - asercja takiego zdania) będzie konwersacyjnie implikować. Pozór zmiany wartości logicznej zdania bierze się stąd – wyjaśniają – że w danym wypadku asercja zdania implikuje konwersacyjnie coś fałszywego, przeciwnie niż w przypadku asercji zdania różniącego się od pierwszego jedynie tym, że jakaś nazwa własna została zastąpiona inną, choć o tym samym nominacie.

W referacie pokażę, że tego rodzaju strategia argumentacyjna występuje również w innego rodzaju dyskusjach semantycznych – np. problemie zmienności kontekstowej zdań typu „*A* wie, że *p*”, problemie Gettier'a, problemie semantyki deskrypcji określonych, zastępowalności koreferencyjnych nazw własnych w zdaniach prostych. Na przykład zgodnie ze stanowiskiem kontekstualistycznym epistemologicznym prawdziwość askrypcji w rodzaju „Osoba *A* wie (w chwili *t*), że *p*” zmienia się wraz z kontekstem, w którym taka askrypcja jest wygłaszana. Niektórzy polemiści utrzymują jednak, że wartość logiczna określonej askrypcji pozostaje we wszystkich kontekstach stała – zmienia się jednak prawdziwość tego, co asercje tego rodzaju askrypcji wiedzy w poszczególnych kontekstach konwersacyjnie implikują.

W referacie postaram się przedstawić ogólną postać argumentu AIK, którą, wstępnie, można określić następująco:

- (P1) Użycie poprawnego składniowo zdania *Z* w kontekście *k* jest nieakceptowane (nie jest ono zasadnie stwierdzalne), jeśli *Z* jest fałszywe lub użycie *Z* w *k* generuje jakąś fałszywą implikaturę konwersacyjną;
  - (P2) Użycie poprawnego składniowo zdania *Z* w kontekście *k* generuje implikatury $i_1, \dots, i_n$;
  - (P3) Co najmniej jedna implikatura spośród $i_1, \dots, i_n$ jest fałszywa;
- Zatem (Wniosek1) (użycie) *Z* nie jest akceptowalne w kontekście *k*;
- (P4) Istnieją zdania prawdziwe, lecz nieakceptowalne;

- (P5) Zgodnie z pewną wiarygodną koncepcją semantyczną S zdanie Z jest prawdziwe w k ;
- (P6) Jeśli w k użycie Z jest nieakceptowalne, to kompetentni użytkownicy oceniają w k zdanie Z jako fałszywe.

Zatem może być tak, że (Wniosek2) zdanie Z nie jest fałszywe, a w każdym razie nie ma potrzeby przyjmować, że Z jest nieakceptowalne ze względu na swoją fałszywość, skoro zarazem można inaczej wyjaśnić nieakceptowalność asercji tego zdania - wskazując na fałszywość implikatury generowanej przez użycie Z - i jednocześnie zgodnie z pewną wiarygodną koncepcją semantyczną S zdanie Z jest prawdziwe w k .

Ostatnim celem referatu będzie próba wskazania warunków niezbędnych dla uznania tego sposobu argumentacji za prawomocny. Zbadanie warunków racjonalności użycia tego argumentu jest interesującym i ważnym zadaniem metafizycznym, ponieważ argument ten wydaje się swoisty dla dociekań filozoficznych; podobnie jak np. argument z nieskończonego regresu, tj. pojawia się wyłącznie w wywodach, polemikach i sporach filozoficznych.